

Національний університет
водного господарства
та природокористування

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та
природокористування
Кафедра фінансів і економіки природокористування

104 - 54

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до проведення практичних занять
та самостійної підготовки
з дисципліни «*Підприємництво*»
для студентів напрямку підготовки
6.030508 «Фінанси і кредит»
денної і заочної форми навчання

Європейська кредитно-трансфертна система
організації навчального процесу

Рекомендовано методичною
комісією за напрямом
підготовки 6.030508
«Фінанси і кредит»
протокол № 3
від 27 листопада 2009 р.

Рівне – 2010

Методичні вказівки до проведення практичних занять та самостійної підготовки з дисципліни «Підприємництво» для студентів напряму підготовки 6.030508 «Фінанси і кредит» денної і заочної форми навчання / Павлов В.І., Подлевський А.А. – Рівне: НУВГП. – 2010. – 24 с.

Упорядники: Павлов В.І., д.е.н., професор,
Подлевський А.А., ст. викладач

Відповідальний за випуск: Павлов В.І., д.е.н., професор, зав.
кафедрою фінансів і економіки природокористування

Зміст	стор.
1. Загальні положення	3
2. Програма дисципліни «Підприємництво»	4
3. Практичні задачі до дисципліни	7
4. Тестові завдання для перевірки рівня знань студентів з дисципліни "Підприємництво"	13
5. Теми рефератів на самостійне опрацювання	19
6. Питання для підготовки до іспиту з дисципліни «Підприємництво».	21
7. Список рекомендованої літератури	22

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ.

Зростання ефективності підприємництва як сучасної форми господарювання неодмінно потребує підготовки висококваліфікованих підприємців (керівників, спеціалістів), здатних реалізувати у своїй діяльності вимоги ринкових відносин, менеджменту і бізнесу. Тому вивчення теоретичних і практичних основ бізнесу і підприємництва - обов'язкова умова успішного переходу країни до нових принципів господарювання, властивих ринковій економіці.

Основними завданнями дисципліни «Підприємництво» є:

- вивчення сутності, видів, характерних особливостей підприємництва;
- обґрунтування вибору організаційної форми підприємництва, організації створення підприємства;
- вивчення методології розроблення бізнес-плану, стратегії та інноваційних процесів розвитку бізнесу;
- вивчення особливостей здійснення коопераційних зв'язків та самоорганізації підприємницької діяльності.

Головною **метою** вивчення дисципліни «Підприємництво» є оволодіння студентами основами теорії підприємництва, формування відповідного економічного мислення, набуття ними практичних знань і навиків для ефективної роботи у цій сфері діяльності.

Після вивчення даної дисципліни студенти повинні **знати**:

- теоретичні засади підприємництва;
- характеристику організаційно-правових форм підприємництва;
- можливі способи входження в бізнес;
- типовий алгоритм бізнес-планування;
- технологію заснування власної справи;
- можливі варіанти підтримки розвитку підприємництва в Україні.

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні **вміти**:

- обґрунтувати вибір виду, сфери та організаційно-правової форми підприємницької діяльності;
- обґрунтувати вибір варіанта входження в бізнес;

- визначати вартість фірми балансовим, ринковим методами та методом доходів;
- розробити бізнес-план та розраховувати показники оцінки його ефективності;
- обчислити показники ефективності підприємницької діяльності.

2. ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ "ПІДПРИЄМНИЦТВО".

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПІДПРИЄМНИЦТВА

Тема 1. Генезис та суть підприємництва

Історичний розвиток підприємництва
Суть підприємництва та його функції
Передумови та принципи здійснення підприємницької діяльності
Соціально-економічна роль і значення підприємництва в ринковій економіці
Підприємець – ключова фігура ринкової економіки
Правове забезпечення розвитку підприємництва

Тема 2. Типологія підприємництва

Види та форми підприємницької діяльності
Виробнича підприємницька діяльність та її форми
Посередницька підприємницька діяльність.
Підприємництво у сфері надання фінансових послуг
Підприємство як основна організаційна структура підприємницької діяльності

Тема 3. Механізм створення суб'єктів підприємницької діяльності.

Підприємницька ідея, її джерела та методи пошуку.

Вибір типу підприємства та обґрунтування цілей підприємницької діяльності

Формування підприємницького капіталу

Організація процесу створення і реєстрації нового підприємства

Засновницькі документи та їх підготовка

Ліцензування та патентування підприємницької діяльності

Припинення діяльності підприємницьких структур

Тема 4. Бізнес-планування підприємницької діяльності

Методологія планування підприємницької діяльності

Суть та функції бізнес-плану

Методологія та стадії розробки бізнес-плану

Структура та логіка розробки бізнес-плану

Тема 5. Підприємницький ризик.

Зміст та функції підприємницького ризику

Види підприємницьких ризиків

Способи оцінки підприємницьких ризиків

Шляхи та методи зниження ризику в підприємницькій діяльності

Тема 6. Культура і етика підприємництва.

Загальна характеристика культури і етики підприємництва

Принципи ділової етики

Основні етичні напрями підприємництва

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

ПІДПРИЄМНИЦТВО В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Тема 7. Мале підприємництво у ринковій економіці

Економічна суть малого підприємництва

Функції малого підприємництва

Місце та роль малого підприємництва в умовах ринку

Тема 8. Коопераційні зв'язки і самоорганізація підприємництва.

Договірні взаємовідносини в підприємстві
Об'єктивна необхідність коопераційних зв'язків суб'єктів підприємництва
Форми коопераційних зв'язків суб'єктів підприємництва
Суть самоорганізації суб'єктів підприємництва
Етапи становлення громадських об'єднань підприємців в Україні

Тема 9. Ефективність підприємницької діяльності

Суть економічної ефективності підприємницької діяльності
Основні показники ефективності підприємницької діяльності
Шляхи підвищення ефективності підприємницької діяльності

Тема 10. Тіньова економіка в бізнесі

Генезис, сутність та структура тіньової економіки
Механізм функціонування тіньової економіки
Оцінка масштабів тіньової економічної діяльності суб'єктів підприємництва
Основні напрями легалізації тіньової підприємницької діяльності

Тема 11. Державне регулювання інвестиційної діяльності.

Необхідність державного регулювання підприємницької діяльності
Передумови та механізми державного регулювання підприємництва
Суть державної підтримки підприємництва
Етапи формування державної політики підтримки підприємництва в Україні

3. ПРАКТИЧНІ ЗАДАЧІ ДО ДИСЦИПЛІНИ

Практична задача №1

Підприємство виготовляє вироби на реалізує їх на ринку за ціною реалізації 480 грн. Витрати на виробництво одного виробу - 150 грн., величина акцизного збору, що його сплачує підприємство, - 50 грн. Ставка податку на додану вартість - 0,2.

Розрахуйте величину чистого прибутку, який підприємство отримує від реалізації одного виробу.

Практична задача №2

Підприємець отримав в комерційному банку кредит 2 млн. грн. Підприємство виготовляє та реалізує на ринку свої вироби. Витрати підприємства на виробництво одного виробу - 20 тис. грн., величина чистого прибутку від реалізації кожного - 5 тис. грн. Ставка акцизного збору - 0,5. Ставка податку на додану вартість - 0,2. В результаті зниження попиту на дану продукцію ціни реалізації впали на 10%.

Розрахуйте, яку величину чистого прибутку втратило підприємство на одному виробі.

Практична задача №3

Підприємець отримав в комерційному банку кредит 3 млн. грн. терміном на 9 місяців при річній номінальній ставці дохідності 0,4. Період нарахування процентів - 3 місяці.

Розрахуйте, скільки грошей потрібно повернути підприємцю у випадках застосування методики простих та складних процентів.

Практична задача №4

Розрахуйте величину чистого прибутку, що його отримує підприємець від реалізації одного виробу, за такими даними: величина акцизного збору складає 133,33 грн., ставка акцизного збору - 0,4, витрати на виробництво одного виробу в 3 рази більші за величину чистого прибутку.

Практична задача №5

Комерційний банк пропонує клієнтам такі послуги:

а) прийом вкладів терміном на 6 місяців з річною номінальною

ставкою дохідності 0,3 та терміном нарахування процентів кожні 3 місяці;

б) прийом вкладів терміном на 6 місяців з річною номінальною ставкою дохідності 0,275 та терміном нарахування процентів кожні 2 місяці.

Визначте найбільш вигідний варіант для підприємця, який бажає покласти гроші в банк на депозит. Процент нарахування - складний.

Практична задача №6

Комерційний банк пропонує такі послуги клієнтам:

а) прийом вкладів терміном на 4 роки з річною номінальною ставкою дохідності 0,3 та терміном нарахування процентів кожні 6 місяці;

б) прийом вкладів терміном на 4 роки з річною номінальною ставкою дохідності 0,29 та терміном нарахування процентів кожні 3 місяці.

Визначте найбільш вигідний варіант для підприємця, який бажає покласти гроші в банк на депозит. Процент нарахування - складний.

Практична задача №7

Підприємець отримав в комерційному банку кредит в 600 тис. грн. терміном на 4 роки під річну номінальну ставку дохідності 0,5. Процент нарахування - простий. Термін нарахування процентів складає один раз на рік.

Розрахуйте річну ефективну ставку дохідності.

Практична задача №8

Розрахуйте ставку акцизного збору за такими даними: витрати на виробництво одного виробу - 200 грн., чистий прибуток від реалізації виробу - 40 грн., величина сплаченого акцизного збору - 60 грн.

Практична задача №9

Підприємець отримав в комерційному банку кредит в 700 тис. грн. терміном на 6 місяців під річну номінальну ставку дохідності 0,2. Процент нарахування - складний. Проценти нараховуються один раз на рік.

Розрахуйте річну ефективну ставку дохідності.

Практична задача №10

Розрахуйте, під яку річну номінальну ставку дохідності були вкладені гроші в комерційний банк на депозит, якщо через 4 роки при щорічному рівні інфляції 10% вдалося забезпечити реальну річну ставку дохідності 0,3. Процент складний і нараховується один раз на рік.

Практична задача №11

Підприємець поклав в комерційний банк 200 тис. грн., а через рік отримав 288 тис. грн. Процент нарахування - складний; проценти нараховувались 2 рази на рік.

Розрахуйте, під яку номінальну та ефективну ставку дохідності були вкладені гроші. Визначте рівень інфляції за рік, якщо реальна річна ставка дохідності була 0,3.

Практична задача №12

Підприємець поклав в комерційний банк певну суму грошей терміном на 4 роки з річною номінальною ставкою дохідності, яка відповідає річній номінальній дисконтній ставці 0,2. Процент складний і нараховується один раз на рік. За цей період індекс інфляції в країні склав 1,177. Розрахуйте річну реальну ставку дохідності.

Практична задача №13

Підприємець щорічно вкладає в комерційний банк на депозит по 10 тис. грн. Річна номінальна ставка дохідності - 0,2. Гроші вкладаються протягом 10 років в кінці кожного року. Процент нарахувань складний і нараховується один раз на рік.

Розрахуйте, скільки грошей буде накопичено на рахунку підприємця через 10 років.

Практична задача №14

Підприємець взяв в комерційному банку кредит в 60000 грн. терміном на 4 роки під річну номінальну ставку дохідності 0,3. Процент складний і нараховується один раз на рік.

Розрахуйте, скільки грошей щорічно повинен вносити підприємець (гроші вносяться в кінці кожного року рівними

частинами), щоб повністю погасити борг.

Практична задача №15

Підприємцю потрібно накопичити 100 тис. грн. за 10 років. Річна номінальна ставка дохідності складає в комерційному банку 0,2. Процент складний і нараховується один раз на рік. Внески робляться в кінці кожного року. Величина внесків повинна бути однаковою.

Розрахуйте, які внески щорічно повинен робити підприємець на свій рахунок, щоб накопичити цю суму.

Практична задача №16

В комерційному банку був взятий кредит терміном на 5 років на суму 100000 грн. Річна номінальна ставка дохідності 0,1. Процент складний і нараховується один раз на рік.

Розрахуйте, скільки грошей необхідно повертати в кінці кожного року, щоб в кінці 5-го року залишився борг 10 000 грн. Сума грошей, яка повертається щороку, повинна бути однаковою.

Практична задача №17

Визначити доцільність проекту на основі методів визначення чистої теперішньої вартості (ЧТВ), індексу прибутковості(ІП). Зробити висновки.

Грошові потоки проектів, тис. грн. 1 рік – 50; 2 рік – 60; 3 рік – 54; 4 рік – 50; 5 рік – 20 тис. грн. Початкові інвестиції (ІП) складають 220 тис. грн.. Дисконтна ставка складає 11%.

Практична задача №18

Визначити накопичену суму боргу при нарахуванні складних відсотків.

Кредит 380 тис. грн., строк кредиту 2 рік; Річна процентна ставка 28%; періодичність нарахування щокварталу.

Практична задача №19

Визначити доцільність проекту на основі методів визначення чистої теперішньої вартості (ЧТВ), індексу прибутковості(ІП). Зробити висновки.

Грошові потоки проектів, тис. грн. 1 рік – 50; 2 рік – 60; 3 рік – 54; 4 рік – 50; 5 рік – 20 тис. грн. Початкові інвестиції (ПІ) складають 220 тис. грн.. Дисконтна ставка складає 11%.

Практична задача №20

Підприємець взяв в комерційному банку кредит в 60000 грн. терміном на 4 роки під річну номінальну ставку дохідності 0,3. Процент складний і нараховується один раз на рік.

Розрахуйте, скільки грошей щорічно повинен вносити підприємець (гроші вносяться в кінці кожного року рівними частинами), щоб повністю погасити борг.

Практична задача №21

Визначити накопичену суму боргу при нарахуванні складних відсотків. Кредит 350 тис. грн., строк кредиту 2 рік; Річна процентна ставка 16%; періодичність нарахування щокварталу.

Практична задача №22

Визначити доцільність проекту на основі методів визначення чистої теперішньої вартості (ЧТВ), індексу прибутковості(ІП). Зробити висновки.

Грошові потоки проектів, тис. грн. 1 рік – 40; 2 рік – 28; 3 рік – 30; 4 рік – 30; 5 рік – 70 тис. грн. Початкові інвестиції (ПІ) складають 160 тис. грн.. Дисконтна ставка складає 15%.

Практична задача №23

Визначити доцільність проекту на основі методів визначення чистої теперішньої вартості (ЧТВ), індексу прибутковості(ІП). Зробити висновки.

Грошові потоки проектів, тис. грн. 1 рік – 50; 2 рік – 60; 3 рік – 54; 4 рік – 50; 5 рік – 20 тис. грн. Початкові інвестиції (ПІ) складають 220 тис. грн.. Дисконтна ставка складає 11%.

Практична задача №24

Визначити чи прийнятний проект, якщо: грошові потоки проектів, тис. грн. дорівнюють: 1 рік – 2,3; 2 рік – 4,3; 3 рік – 6,8; 4 рік – 4,2; 5 рік – 5,1 тис. грн. Початкові інвестиції 16 тис. грн., а допустимий термін окупності проекту 4,5 роки.

Практична задача №25

Визначити накопичену суму боргу при нарахуванні складних відсотків.

Кредит 600 тис. грн., строк кредиту 1 рік; Річна процентна ставка 22%; періодичність нарахування 1 раз в півріччя.

Практична задача №26

На малому підприємстві витрати на оренду приміщень та їх утримання становлять 4000 тис. грн. на рік, а на управління, інженерне і виробничо-господарське обслуговування та амортизаційні відрахування – 3000 тис. грн. Змінні витрати на один виріб становлять 200 грн., його ціна продажу – 300 грн. Визначте мінімальний обсяг випуску продукції на рік, який забезпечує беззбитковість виробництва.

Практична задача №27

Повна собівартість підакцизного виробу становить 1800 грн. Рівень рентабельності цього виробу 38%. Ставка акцизного збору 30%. Торговельна надбавка становить 25% відпускної ціни. ПДВ + 20%. Розрахувати роздрібну ціну підакцизного виробу.

Практична задача №28

При створенні фірми за участю іноземного інвестора підприємець має два варіанти капіталовкладень: за першим варіантом розмір капіталовкладень (K_B) становить 400 тис. дол. США, а очікуваний прибуток (Π_p) становить 125 тис. дол., за другим – відповідно 500 тис. дол. і 180 тис. дол. США. Розрахуйте вигідніший варіант капіталовкладень.

Практична задача №29

Митна вартість товару, включаючи фрахт і страхівку, дорівнює 120 тис. дол. США. Курс долара на дату заповнення вантажної декларації – 7,0 грн. за 1 дол. США. Ставка ввізного мита 25%, митний збір – 1,0 тис. дол. США, ставка акцизного збору – 30%, податок на додану вартість – 20%.

Визначте повну вартість підакцизного імпортного товару.

Практична задача №30

Підприємство продає експлуатаційно придатний автомобіль, який знаходиться у користуванні, з повною амортизацією 100%. Балансова вартість автомобіля 20 тис. грн., придатність автомобіля за визначенням підприємства – 40%. На ринку вільні роздрібні ціни на такий автомобіль становлять у середньому 60 тис. грн. Ставка акцизного збору – 35%.

4. ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПЕРЕВІРКИ РІВНЯ ЗНАТЬ СТУДЕНТІВ З ДИСЦИПЛІНИ "ПІДПРИЄМНИЦТВО"

1. У Європі слово «підприємець» відомо з:

- а). давніх віків;
- б). середніх років;
- в). з 20 ст.;
- г). з 19 ст.

2. Одну з перших концепцій підприємництва розробив:

- а). Й. Шумпетер;
- б). Р. Кантільон;
- в). Дж. С. Міль;
- г). К. Маркс.

3. Вчений, що вважав, що головними функціями підприємця є функції керівника, є:

- а). Й. Шумпетер;
- б). Р. Кантільон;
- в). Дж. С. Міль;
- г). Д. Рікардо.

4. За характером діяльності виділяють такі види підприємництва:

- а). приватні;
- б). індивідуальні;
- в). великі;
- г). посередницькі.

5. За розмірами виділяють такі види підприємництва:

- а). приватні;
- б). індивідуальні;
- в). великі;

- г). посередницькі.
- 6. Можна виділити такі форми підприємництва:**
- а). економічно-правові;
 - б). організаційно-правові;
 - в). організаційно-економічні;
 - г). відповіді а) і в);
 - д). відповіді б) і в).
- 7. До етапів виробничого підприємництва не належать:**
- а). маркетингова діяльність;
 - б). придбання чи оренда факторів виробництва;
 - в). визначення обсягів портфельного фінансування;
 - г). визначення потреби у фінансових ресурсах;
 - д). реалізація продукції.
- 8. Форми виробничої підприємницької діяльності такі:**
- а). основна;
 - б). традиціоналістична;
 - в). виробнича інфраструктура;
 - г). соціальна інфраструктура.
- 9. Категорія «підприємство» стосовно категорії «бізнес» є:**
- а). ідентичною;
 - б). значно ширшою за змістом;
 - в). вужчою за ознаками;
 - г). протилежною за змістом.
- 10. Залежно від способу заснування в Україні діють такі підприємства:**
- а). великі та малі;
 - б). унітарні та корпоративні;
 - в). державні та приватні;
 - г). вітчизняні та закордонні.
- 11. Статут підприємства розробляють:**
- а). директор;
 - б). засновники;
 - в). інвестори;
 - г). місцеві державні органи.
- 12. Повідомлення про прийняття рішення про видачу ліцензії або про відмову у її видачі ліцензії видається заявникові в письмовій формі протягом:**
- а). 7 днів;

- б). 3 днів;
- в). 10 днів;
- г). 1 місяця.

13. Патент необхідний для здійснення таких видів підприємницької діяльності:

- а). заготівельна діяльність;
- б). виробництво вітчизняного морозива;
- в). надання побутових послуг;
- г). продукти дитячого харчування.

14. Основна функція підприємницького ризику:

- а). створення доходу;
- б). інноваційна;
- в). аналітична;
- г). захисна.

15. Всі види підприємницьких ризиків поділяються на:

- а). 4 групи;
- б). 2 групи;
- в). 3 групи;
- г). 6 груп.

16. Комерційний ризик – це ризик, що:

- а). пов'язаний з втратами робочого часу;
- б). обумовлений несприятливими змінами в економіці країни чи самого підприємства;
- в). виникає в процесі реалізації продукції;
- г). пов'язані із нанесенням збитків здоров'ю громадян, навколишньому середовищу, престижу підприємства .

17. Диверсифікація ризику – це:

- а). метод запобігання витрат;
- б). спосіб максимізації виграшу;
- в). метод зниження ризику через розподіл його між декількома ризикованими товарами;
- г). метод оцінювання ризику.

18. Усі транспортні ризики можна поділити за «Інкотермс-2000» на:

- а). три групи;
- б). чотири групи;
- в). шість груп;
- г). вісім груп.

19. Група ризиків за «Інкотермс-2000», коли продавець несе всі транспортні ризики, має літеру:

- а). E;
- б). F;
- в). B;
- г). D.

20. Транспортний ризик, коли продавець знімає з себе відповідальність після переміщення товару через борт судна, називається:

- а). FOB;
- б). FCA;
- в). CPT;
- г). DES.

21. Транспортний ризик, коли передача ризиків відбувається після розвантаження товару в порту призначення, називається:

- а). DEQ;
- б). FCA;
- в). CPT;
- г). DES.

22. Який ризик не відноситься до фінансового?:

- а). процентний;
- б). кредитний;
- в). торговий;
- г). валютний.

23. Концепція утилітаризму:

- а). є однією з найвпливовіших в етиці підприємництва;
- б). пов'язана з використанням в аналізі бізнесу категорії справедливості;
- в). виходить з положення, що люди за своєю природою є суспільними істотами.

24. Державний комітет з питань розвитку підприємництва створений у:

- а). липні 1997 р.;
- б). червні 1998 р.;
- в). липні 1995 р.;
- г). вересні 1999 р..

25. Указ Президента «Про державну підтримку малого підприємництва» був підписаний у:

- а). 2000 р.;
- б). 1998 р.;
- в). 1999 р.;
- г). 1995 р..

26. Який рівень тінізації економіки є загрозою для держави?:

- а). 30% ВВП;
- б). 25% ВВП;
- в). 40% ВВП;
- г). 60% ВВП.

27. Термін «підпільна економіка» означає:

- а). легальне нерегламентоване державою виробництво товарів і надання послуг;
- б). порушення в межах дозволеної економічної діяльності;
- в). заборонені види діяльності;

28. Термін «неформальна економіка» означає:

- а). легальне нерегламентоване державою виробництво товарів і надання послуг;
- б). порушення в межах дозволеної економічної діяльності;
- в). заборонені види діяльності;

29. Термін «незаконна економіка» означає:

- а). легальне нерегламентоване державою виробництво товарів і надання послуг;
- б). порушення в межах дозволеної економічної діяльності;
- в). заборонені види діяльності;

30. Перший етап формування політики підтримки підприємництва в Україні тривав в такий період:

- а). 1991-2000 рр.;
- б). 1991-1997 рр.;
- в). 1993-1997 рр.;
- г). 1991-1995 рр.

31. Український союз промисловців і підприємців засновано у:

- а). 1991 р.;
- б). 1996 р.;
- в). 1990 р.;
- г). 1992 р.

32. Український фонд підтримки підприємництва з'явився у:

- а). 1998 р.;

- б). 1996 р.;
- в). 1995 р.;
- г). 1992 р.

33. Процес виникнення і становлення громадських організацій сприяння розвитку підприємництва можна поділити на:

- а). 2 етапи;
- б). 5 етапів;
- в). 3 етапи;
- г). 4 етапи.

34. У договорі форс-мажорні обставини зазвичай описуються:

- а). у преамбулі;
- б). заключній частині;
- в). специфічних умовах основної частини;
- г). загальних умовах основної частини.

35. До основних форм інтеграції суб'єктів підприємництва не входить:

- а). франчайзинг;
- б). факторинг;
- в). кооперація;
- г). субпідряд.

36. Головним стимулом венчурних фірм є:

- а). державна підтримка;
- б). великі прибутки;
- в). низькі ризики;
- г). підтримка великих компаній.

37. До економічні переваги лізингу не належить:

- а). зменшення ризиків;
- б). стимулювання і оновлення виробництва;
- в). економія коштів;
- г). підвищення продуктивності праці.

38. Ризик в інноваційному підприємстві:

- а). абсолютно неминучий;
- б). неминучий у діяльності тільки фірм-початківців;
- в). відсутній при ефективному менеджменті;
- г). відсутній при наявності значних капіталів.

39. Конкуренція у ринковій економіці:

- а). гальмує розвиток підприємництва;
- б). небажане явище для бізнесу;
- в). забезпечує підприємцю свободу вибору;
- г). сприяє зростанню цін.

40. В якому розділі бізнес-плану здійснюється аналіз конкурентів?:

- а). виробничому;
- б). організаційному;
- в). маркетинговому;
- г). фінансовому.

5. ТЕМИ РЕФЕРАТИВ НА САМОСТІЙНЕ ОПРАЦЮВАННЯ

1. Розвиток підприємництва в сучасних умовах в Україні.
2. Інформаційний бізнес і його роль в ринковій економіці.
3. Роль малого бізнесу в економічному розвитку суспільства.
4. Коопераційні зв'язки суб'єктів підприємництва: суть, форми і розвиток в Україні.
5. Франчайзинг як спосіб входження у бізнес.
6. Соціально-економічні аспекти "гінізації" малого підприємництва.
7. Корпоративне підприємство як розвиток колективної форми господарювання.
8. Вільні економічні зони: позитив чи негатив для вітчизняного підприємництва.
9. Вплив малого бізнесу на структурні зміни в економіці.
10. Венчурне фінансування.
11. Банки і їх роль в розвитку підприємництва.
12. Роздержавлення як умова розвитку різноманітних форм підприємництва
13. Спільне підприємство як форма співпраці партнерів по бізнесу.
14. Розвиток бізнесу в аграрній сфері.
15. Біржа і її роль в підприємстві.
16. Бізнес-план як інструмент виробничої діяльності.
17. Розвиток страхового підприємництва в сучасних умовах.
18. Форми малого бізнесу, їх розвиток і функціонування.

19. Податкова система і її вплив на розвиток малого та середнього підприємництва.
20. Технопарки: суть, форми та значення для розвитку підприємництва.
21. Державна підтримка розвитку малого бізнесу, її зміст і форми.
22. Кластери: суть та особливості розвитку в Україні. Світовий досвід розвитку підприємництва з допомогою кластерів.
23. Холдингові компанії та їх роль у розвитку підприємництва.
24. Світовий досвід підтримки малого підприємництва в Німеччині, Франції та США: механізми та джерела.
25. Лізинг як форма фінансової підтримки малого бізнесу
26. Трастові компанії та їх місце в сучасному підприємстві.
27. Розвиток зовнішньоекономічної діяльності підприємств.
28. Розвиток консалтингового підприємництва у сучасних умовах
29. Формування світової інфраструктури бізнесу.
30. Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності підприємств.
31. Зовнішньоекономічна діяльність - об'єктивна необхідність функціонування підприємств бізнесу.
32. Комерційне посередництво
33. Цільові регіональні програми підтримки малого підприємництва.
34. Міжнародна фінансова і технічна допомога малому підприємству України.
35. Проблеми тінізації економіки України і шляхи їх вирішення.
36. Державна підтримка підприємництва.
37. Підприємницькі ризики: суть, форми і шляхи зниження.
38. Закордонний досвід підтримки малого та середнього підприємництва: уроки для України.
39. Розвиток інноваційного підприємництва в Україні.
40. Державна реєстрація юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців.
41. Становлення громадських об'єднань підприємців в Україні.
42. Основні показники ефективності підприємницької діяльності.
43. Історичний розвиток підприємництва.

44. Розвиток підприємництва на регіональному рівні в Україні.
45. Фінансове забезпечення малого підприємництва.
46. Розвиток інформаційних комунікацій бізнесу в сучасних умовах.
47. Розвиток інтелектуального бізнесу в системі ринкових відносин.
48. Сучасні моделі розвитку підприємництва.
49. Система державного регулювання та підтримки малого підприємництва в зарубіжних країнах.
50. Сучасне бізнес-планування: українські і зарубіжні підходи та методики.

6. ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ІСПИТУ З ДИСЦИПЛІНИ «ПІДПРИЄМНИЦТВО».

1. Історичний розвиток поняття «підприємництво».
2. Сутність та функції підприємництва.
3. Економічна свобода як основна передумова розвитку підприємництва.
4. Рушійні сили підприємництва.
5. Види підприємницької діяльності.
6. Права, обов'язки та відповідальність підприємця.
7. Види та форми підприємництва.
8. Підприємство, його суть та функції.
9. Види та об'єднання підприємств.
10. Економічна суть і функції малого підприємництва.
11. Особливості розвитку малого підприємництва в Україні.
12. Припинення підприємницької діяльності.
13. Методологія планування підприємницької діяльності.
14. Бізнес-план як основа створення підприємства.
15. Зміст та функції підприємницького ризику.
16. Види підприємницьких ризиків.
17. Способи оцінки підприємницьких ризиків.
18. Шляхи і методи зниження ризику в підприємницькій діяльності.
19. Ліцензування підприємницької діяльності.

20. Організація процесу створення і реєстрації нового підприємництва.
21. Засновницькі документи та їх підготовка.
22. Статутний фонд та його формування.
23. Найважливіші показники ефективності підприємницької діяльності.
24. Об'єктивна необхідність коопераційних зв'язків суб'єктів підприємництва.
25. Форми коопераційних зв'язків суб'єктів підприємництва.
26. Інноваційне (венчурне) підприємництво.
27. Об'єктивна необхідність самоорганізації суб'єктів підприємництва.
28. Етапи становлення громадських організацій підприємців в Україні.
29. Необхідність державного регулювання підприємницької діяльності.
30. Передумови і механізми державного регулювання підприємництва.
31. Сутність і методи державного регулювання підприємництва.
32. Державна підтримка розвитку підприємництва в Україні.
33. Поняття і причини виникнення «тіньової економіки».
34. Загальна характеристика культури і етики підприємництва.
35. Принципи ділової етики.
36. Суть _____ (на вибір викладача) розділу бізнес-плану.

7. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.

7.1. Основна література

1. Донець Л.І., Романенко Н.Г. Основи підприємництва. Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури. – 2006. – 320 с.
2. Варналій З.С. Основи підприємництва: Навч. посібник. – К.: Знання-Прес, 2002. – 239 с.
3. Захарчишин Г.М. Основи підприємництва: Навч. посібник. – К.: Знання, 2008. – 437 с.

7.2 Допоміжна література

4. Закон України «Про захист іноземних інвестицій в Україні» // ВВР України.- 1991.- № 46.- ст. 617.
5. Закон України “Про інвестиційну діяльність» // ВВР України.- 1991.- № 47.- ст. 646, 1992.- № 10.- ст. 138.
6. Закон України “Про господарські товариства” // ВВР України. – 1991. - №49. – ст. 682.
7. [Закон України від 1 червня 2000 року N 1775-III “Про ліцензування певних видів господарської діяльності”](http://www.dkrp.gov.ua)// www.dkrp.gov.ua
8. [Закон України від 19 жовтня 2000 року N 2063-III “Про державну підтримку малого підприємництва”](http://www.dkrp.gov.ua)// www.dkrp.gov.ua
9. [Закон України від 21 грудня 2000 року N 2157-III “Про Національну програму сприяння розвитку малого підприємництва в Україні”](http://www.dkrp.gov.ua)// www.dkrp.gov.ua
10. [Закон України від 23 березня 1996 року N 98/96-ВР “Про патентування деяких видів підприємницької діяльності”](http://www.dkrp.gov.ua) // www.dkrp.gov.ua
11. [Закон України від 1 січня 2007 року N 755-IV “Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців”](http://www.dkrp.gov.ua) // www.dkrp.gov.ua
12. Акіліна О.В., Пасічник В.Г. Основи підприємництва (навчально-методичний комплекс). Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури. – 2006. – 176 с.
13. Барроу К., Барроу П., Браун Р. Бізнес-план: Практ. посіб.: Пер. з 4-го англ. вид. – К.: Т-во «Знання», КОО, 2005. – 434 с.
14. Козаченко Г.В., Антіпов О.М., Ляшенко О.М., Дібніс Г.І. Управління інвестиціями на підприємстві. – К.: Лібра, 2004. – 368 с.
15. Колот В.М., Щербина О.В. Підприємництво: Навч.-метод. посіб. для самостійного вивч. дисц. Вид 2-ге, без змін. – К.: КНЕУ, 2006. – 160 с.
16. Кузьмін В.В. Фінансові основи підприємництва: Навч. пос. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 192 с.
17. Майорова Т.В. Інвестиційна діяльність: Навчальний посібник. – К.: «Центр навчальної літератури», 2004. – 376 с.

18. Мочерний С.В., Устенко О.А., Чеботар С.І. Основи підприємницької діяльності: Посібник. К.: Видавничий центр «Академі». – 2001. – 280 с.
19. Павлов В.І. Основи підприємництва: бізнес-планування: навчальний посібник, т.1-ий – Луцьк: Настир'я. 1998. – 104 с.
20. Пересада А.А. Інвестиційний процес в Україні. – К.: «Лібра», 1998. – с. 392.
21. Пересада А.А. Управління інвестиційним процесом.- Київ: Лібра, 2002.- 472с.
22. Підприємництво: Навч. посібник / В.Г. Федоренко, М.П. Денисенко, М.М. Руженський та інш. – К.: МАУП, 2005. – 280 с.
23. Покропивний С.Ф., Колот В.М. Підприємництво: стратегія, організація, ефективність: Навч. посібник. – К. КНЕУ. – 1998. – 352 с.
24. Покропивний С.Ф., Соболев С.М., Швиданенко Г.О. Бізнес-план: Технологія розробки та обґрунтування: Навч. посібник. – К.: КНЕУ, 1998.
25. Проект підтримки МСП в пріоритетних регіонах України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.sme.ukraine-inform.org.ua
26. Проектний аналіз: Навч. посібник/ Відповід. ред. С.О.Москвін.- Київ: Лібра, 1999.- 366с.
27. Сизоненко В.О. Сучасне підприємництво: Навч. посіб. – К.: Знання-Прес, 2008. – 440 с.
28. Тарасюк Г.М. Бізнес-план: Розробка, обґрунтування та аналіз: Навч. посібник. – К.: Каравела, 2006. – 280 с.
29. Удалих О.О. Управління інвестиційною діяльністю промислового підприємства: Навчальний посібник. – Київ: Центр навчальної літератури, 2006. – 292 с.
30. Шевеленко С.Д., Федів І.І. Підприємництво і підприємницька діяльність: Навч. посібник / За заг. ред. В.В. Сопка. – К.: Вища школа. – 1997. – 224 с.
31. Шевчук В.Я., Рогожин П.С. Основи інвестиційної діяльності. – К.: Генеза, 1997 – 384 с.
32. Ясинський В.В., Гайдай О.О. Бізнес-планування: теорія і практика: Навч. посібник. – К.: Каравела, 2006. – 232 с.